

H^a Cont. d'Espanya II. De la Monarquía a la República

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent

Titulacions de Grau i de Màster

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Hª Cont. d'Espanya II. De la Monarquía a la República
Codi	100343
Crèdits ECTS	6 ECTS
Curs i període en el que s'imparteix	3er curs
Horari	<i>(link a la pàgina web del centre o titulació)</i>
Lloc on s'imparteix	<i>Facultat Filosofia i Lletres</i>
Llengües	Català

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Pere Gabriel
Departament	Hª Moderna i Cont.
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B7-1128
Telèfon (*)	93 5812486, 935811186
e-mail	pere.gabriel@uab.cat
Horari d'atenció	

2. Equip docent

Nom professor/a	J. L. Martín Ramos
Departament	Hª Moderna i Cont.
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B/-1126
Telèfon (*)	935868161
e-mail	josep.martin@uab.cat
Horari de tutories	

Nom professor/a

Departament

Universitat/Institució

Despatx

Telèfon (*)

e-mail

Horari de tutories

3.- Prerequisits

No se n'han previst

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'assignatura pretén facilitar als alumnes instruments i recursos adequats per tal de poder assolir un coneixement sòlid a l'entorn dels principals factors polítics, socio-econòmics i culturals que configuraren la societat espanyola i l'estat liberal el darrer quart del segle XIX i la primera meitat del XX, fins el final de la guerra civil del 1936-1939. Per tant, l'assignatura cobreix l'època de la Restauració borbònica, entre el 1875 i el 1931, i l'època de l'experiència democràtica de la Segona República, entre el 1931 i el 1939. Caldrà, lògicament, incidir en la diversitat d'interpretacions i els debats historiogràfics més rellevants, sense oblidar la necessitat de que l'alumne consolidi un mínim coneixement factual i concret de les situacions i les principals institucions polítiques i socials en ambdues èpoques.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competències específiques	<p>CE3. Identificar les principals tendències historiogràfiques i analitzar críticament les seves aportacions.</p> <p>CE4. Aplicar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi historiogràfica.</p>
Resultats d'aprenentatge	<p>-CE3.2. Identificar els conceptes històrics clau de la societat espanyola actual.</p> <p>-CE4.5. Identificar i utilitzar de manera apropiada fonts d'informació per a la investigació històrica de l' Espanya Contemporània.</p>
Competències transversals	<p>CT1. Desenvolupar la capacitat de anàlisis i síntesis.</p> <p>CT3. Comunicar oralment i per escrit en llengua pròpia.</p> <p>CT13. Raonar críticament.</p>
Competències generals	<p>CG2 Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.</p> <p>CG3 Respectar la diversitat i pluralitat d'idees, persones i situacions.</p>

6.- Continguts de l'assignatura

1. La Restauració borbònica el segle XIX, 1875-1902. De la dictadura canovista al Pacte del Pardo (1885). El parlament llarg sagastí i la configuració institucional d'un estat liberal burgès. El torn polític dinàstic dels anys noranta i la crisi colonial. El 1898 i les reformulacions regeneracionistes. Els nacionalismes i els models d'estat liberal en conflicte.

2. Un nou regnat i un nou segle: Alfons XIII i la feblesa del parlamentarisme liberal a Espanya. L'Exèrcit. L'Església. El reformisme dinàstic: Maura i Canalejas. L'oposició republicana i els conflictes socials anteriors al 1914. El Marroc i la Setmana Tràgica de juliol de 1909. Davant la Primera Guerra Mundial: la crisi del règim. Els límits del pragmatisme de Dato i de Romanones. Les Juntes de Defensa y la qüestió militar. La mobilització política i social del 1917. El sindicalisme obrer i la situació de Barcelona. Les repercussions a la política governamental: de 1917 a 1922. La nova dreta autoritària.

3. Monarquia i Dictadura, 1923-1931. Primo de Rivera i els intents d'un règim militar. Denúncia del parlamentarisme liberal i denúncia de la política professional. Ordre públic i ordre social: del Sometent a la Unió Patriòtica. El discurs del Nou Estat: El Directori Civil, la Assembla Nacional Consultiva i l'Organització Corporativa Nacional. El fracàs econòmic, la crisi de la pesseta de 1929 i els escàndols de la Dictadura. La dimissió de Primo de Rivera i l'enfonsament de la Monarquia (1930-1931).

4. La Segona República, 1931-1939. El reformisme social i l'ètica civilista republicana. La construcció d'un nou règim i un nou estat. Les Corts Constituents: el sistema de partits i la constitució de 1931. La política econòmica del bienni reformista. Dinàmica política i conflictivitat social. La reacció de la dreta i el bienni negre, 1933-1936: les dificultats de bastir el centre dreta. La CEDA i l'octubre de 1934. La República de 1936 i el significat del Front Popular. L'alçament militar del juliol de 1936 i la guerra civil. L'evolució dels fronts militars i l'evolució de la política republicana. Sindicalització i militarització de la societat. La derrota del 1939. L'exili.

Dins aquest marc polític i institucional de referència, els professors, tot apuntant-ne alguna indicació, inclouran temàtiques de significació econòmica, social i cultural, com, per exemple, la dels límits i desenvolupament del capitalisme hispànic en el context europeu, la urbanització de la població i les migracions, les renovades formes de la pobresa, els conflictes sindicals i socials i la visibilitat pública i política dels sectors populars i les classes mitjanes, la nacionalització espanyola i l'emergència d'altres processos de nacionalització històrica a la península en contrast, la incidència social de les grans cultures polítiques i ideològiques de la societat contemporània (el conservadorisme i el tradicionalisme, l'integrisme, el liberalisme polític i el liberalisme social, el republicanisme, el federalisme, el socialisme i l'anarquisme, altres obrerismes, el lliurepensament i el laïcisme, clericalisme i anticlericalisme, el feminisme), els avenços de la cultura popular democràtica i les apostes obreres i populars revolucionàries, etc.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

La metodologia docent i les activitats formatives contemplaran aspectes diversos, en la part i proporció que consideri adequada el professor. Per exemple:

- Assistència a classes teòriques dirigides per el professor.
- Assistència a sessions de seminaris i pràctiques dirigides per el professor.
- Lectura comprensiva de textos.
- Aprenentatge d'estratègies de recerca d'informació.
- Realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics.
- Preparació de presentacions orals.
- Estudi personal.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Classes teòriques	39	<p>Identificació d' alguns conceptes històrics clau, que permetin d'entendre la societat espanyola actual.</p> <p>Identificar i utilitzar de manera apropiada fonts d'informació per a la investigació històrica de l'Espanya Contemporània.</p> <p>Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi.</p> <p>Raonar críticament.</p>
Seminaris i pràctiques dirigides	6	<p>Organitzar i presentar públicament els principals conceptes historiogràfics.</p> <p>Resoldre problemes.</p> <p>Coordinar el treball interdisciplinar amb d'altres equips.</p>

Supervisades

Tutories	15	Treballar en equip, tot assegurant la
----------	----	---------------------------------------

		compatibilització de les diverses aportacions.
Exercicis pautats d'aprenentatge	7,5	<p>Resoldre problemes.</p> <p>Identificar alguns conceptes històrics clau, que permetin d'entendre la societat espanyola actual.</p> <p>Identificar i utilitzar de manera apropiada fonts d'informació per a la investigació històrica de l'Espanya Contemporània.</p> <p>Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi.</p> <p>Raonar críticament.</p>

Autònomes

Estudi personal	45	<p>Resoldre problemes.</p> <p>Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi.</p> <p>Raonar críticament.</p>
Lectura de textos. Redacció de treballs. Preparació de comentaris orals i seminaris. Recerca de informació bibliogràfica	30	<p>Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi.</p> <p>Comunicar oralment i per escrit en la llengua pròpia.</p> <p>Resoldre problemes.</p> <p>Treballar en equip, tot assegurant la compatibilització de les diverses aportacions.</p> <p>Raonar críticament.</p>

8.- Avaluació

Conforme al dictat en la Memòria del Grau, aprovada, l'assignatura s'avaluarà contemplant els punts següents:

- a) Proves escrites (tant parcials com finals), amb nota acumulada que signifiqui fins un 70 % del total de la qualificació màxima a obtenir;
- b) Treballs, ressenyes, resums, comentaris d'anàlisi de textos i altres documents (quadres estadístics, gràfics, mapes, imatges, etc.) i / o preparació de comentaris orals i intervencions de seminari, amb nota acumulada que signifiqui fins un 20 % de la qualificació màxima;
- c) Exposicions i comentaris orals en les sessions de seminaris de discussió i debat, , amb nota acumulada que signifiqui fins un 10 % de la qualificació màxima;

En el seu conjunt, per a superar l'assignatura l'alumne haurà d'obtenir la qualificació de 5 sobre 10. D'altra banda, cada professor podrà marcar, si ho creu útil, uns mínims a assolir en cadascun dels ítems a), b) i c) aquí contemplats.

Advertiments:

Només es reavaluaran les activitats d'avaluació realitzades. Es considerarà com a "no presentat" l'alumne que hagi fet menys del 40% del total de l'avaluació.

La còpia de fonts escrites (internet, llibres, treballs, etc.) suposa un zero en la qualificació de l'exercici i que l'alumne perdi la convocatòria del total de l'assignatura.

L'alumnat tindrà dret a revisar els resultats de les proves realitzades. El professorat establirà oportunament els mecanismes per fer-ho.

Es tindran en compte els casos particulars, degudament justificats, que rebran el corresponent tractament específic.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
Proves escrites parcials; lliurament d'un treball; presentacions orals	7,5	<ul style="list-style-type: none"> -Identificar els problemes clau de l'estudi de l'Història Contemporània d'Espanya als segles XIX-XX -Llegir i interpretar textos historiogràfics o documents originals i transcriure, resumir i catalogar la informació generada en l'època objecte d'estudi. -Identificar i utilitzar fonts d'informació per a la investigació històrica sobre la matèria i època estudiades. -Aprendre de forma autònoma.

9- Bibliografia i enllaços web

Obres generals:

Bahamonde, A. (coord.); Carasa, P.; Gabriel, P.; Martínez, J.A.; i Pizarroso, A. (2000): *Historia de España. Siglo XX, 1875-1939*, Madrid, Cátedra.

Casanova, J. (2007): *República y Guerra Civil*, Barcelona/Madrid, Crítica/Marcial Pons [Vol. 8, de la *Historia de España*, dirigida per J. Fontana i R. Villares]

Espadas Burgos, M.; Serrano, C.; Anes, R.; Gabriel, P.; Sánchez, A.; Valverde, J.M.(1990): *Historia de España. La Restauración 1874-1902*, Barcelona, Planeta [Vol. 10, de la *Historia de España*, dirigida per A. Domínguez Ortiz]

Ruiz Manjon-Cabeza, O. i altres (1990): *Alfonso XIII y la Segunda República, 1902-1939*, Barcelona, Planeta [vol. 11 de la *Historia de España*, dirigida per A. Domínguez Ortiz]

Sánchez Jiménez, José (1991): *La España Contemporánea. Vol. 2. De 1875 a 1931, i Vol. 3. De 1931 a nuestros días*, Madrid, Istmo.

Seco Serrano, C. (1995): *La España de Alfonso XIII: el Estado y la política (1902-1931). De los comienzos del reinado a los problemas de la postguerra (1902-1922)*, Madrid, Espasa-Calpe [vol.38-1 de la *Historia de España* fundada per R. Menéndez Pidal].

Seco Serrano, C., i Tusell, J. (1995): *La España de Alfonso XIII: el estado y la política (1902-1931). Del plano inclinado a la dictadura al final de la monarquía (1923-1931)*, Madrid, Espasa-Calpe [vol.38-2 de la *Historia de España* fundada per R. Menéndez Pidal].

Villares, R. i Moreno Luzón, J. (2009): *Restauración y Dictadura*, Barcelona /Madrid, Crítica / Marcial Pons. [Vol. 7 de la *Historia de España*, dirigida per J. Fontana i R. Villares]

Monografies temàtiques:

Artola, M. (1991 [1974-1975]): *Partidos y programas políticos 1808-1936*, Madrid, Alianza, 2 vols.

Castillo, S. (dir); Martín Ramos, JL; Bizcarrondo, M.; Gabriel, P. (2008-2011) *Historia de la UGT*, vols. 1,2,3,4, Madrid, Siglo XXI

Madrid, F., i Venza, C. (2001): *Antología documental del anarquismo español*, Madrid, FAL.

Casanova, J. (1997): *De la calle al frente. El anarcosindicalismo en España, 1931-1939*, Barcelona, Crítica.

Vega, E. (2004): *Entre la revolución y la reforma. La CNT a Catalunya (1930-1936)*, Lleida, Pagès

Towson, N, (ed.); Ramos, D.; Gabriel, P. i altres (1994): *El republicanismo en España, 1830-1977*, Madrid, Alianza.

Chust, M. i Piqueras, J.A.(comps.), (1996): *Republicanos y repúblicas en España*, Madrid, Siglo XXI.

Duarte, A. i Gabriel, P., eds. (2000): *El republicanismo español*, Madrid, Ayer 39.

Granja, de la, J.L., Beramendi, J., Anguera, P. (1999): *La España de los nacionalismos y las autonomías*, Madrid, Síntesis.

Nadal, J. i Carreras, A., dir i coord. (1990): *Pautas regionales de la industrialización española (siglos XIX y XX)*, Barcelona, Ariel.

Tortella Casares, G., ed. (1997): *El desarrollo de la España contemporánea*. Madrid, Alianza Editorial.

Monografies diverses (ordenades per les èpoques):

Dardé, C. (1997): *La Restauración, 1875-1902. Alfonso XII y la regencia de Maria Cristina*, Madrid.

Duarte, A. (1997): *La España de la Restauración (1875-1923)*. Barcelona, Hipótesis.

Balfour, S. (1997): *El fin del Imperio Español (1898-1923)*, Barcelona, Crítica

Serrano, C. (2000 [1987]): *El turno del pueblo. Crisis Nacional, Movimientos Populares y Populismo en España. (1890 - 1910)*, Barcelona, Península.

Meaker, G. (1978) *La izquierda revolucionaria en España (1914-1923)* Barcelona, Ariel

González Calleja, E. (2005): *La España de Primo de Rivera. La modernización autoritaria, 1923-1930*, Madrid, Alianza .

Jackson, G. (1978). *La República española y la guerra civil(1931-1939)*, Barcelona, Crítica.

Preston, P. (2001[1994]): *La destrucción de la democracia en España: reforma, reacción y revolución en la Segunda República*, Madrid, Grijalbo

Graham, H. (2006) *La República Española en Guerra (1936-1939)*, Barcelona, Debate

Solé, J.M. i Villarroya, J. (2005): *Breu història de la guerra civil a Catalunya*, Barcelona, Edicions 62.

10.- Programació de l'assignatura

Vegeu els diversos documents al campus virtual de l'assignatura

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE

